

קוד אתי בנושא חופש הביטוי של עיתונאים ברשתות החברתיות

1. תכלית

תכליתו של תקנון זה היא לקבוע כללי אתיקה להתנהלות עיתונאים ברשתות חברתיות, וזאת בנוסף לכללי תקנון האתיקה של מועצת העיתונות.

תקנון זה נועד לקבוע חובות אתיות החלות על עיתונאים ולהציב אמות מידה מצופות מהמעסיקים, כלי תקשורת המעסיקים עיתונאים. בכוונת ארגון העיתונאים לפעול על מנת לעגן אמות מידה אלה במסגרת הסכמים קיבוציים בענף.

2. חופש הביטוי

חופש הביטוי הוא זכות יסוד וערך עליון בדמוקרטיה. לעיתונאי, ככל אדם, יש חופש להתבטא ברשתות החברתיות.

3. ביטוי נוסף

הכתיבה ברשתות החברתיות מאפשרת מרחב ביטוי נוסף לעיתונאי וחירות גדולה יותר, המהווים השלמה עיתונאית ראויה לתוצרת העיתונאית במקום עבודתו הראשי. הרשתות החברתיות יצרו תחום אפור שבין הפרטי לציבורי, ולכן יש צורך בכללים להתנהלות בתחום זה.

4. שליחות ומעמד

בפעילותו ברשתות החברתיות יתנהל העיתונאי באופן ההולם את מקצועו, את שליחותו הציבורית ואת המעמד שלו ושל כלי התקשורת שבו הוא מועסק.

5. מוניטין

הפרסומים והפעילות של עיתונאי ברשתות החברתיות עשויים להוסיף למוניטין של כלי התקשורת המעסיק את העיתונאי.

המוניטין של העיתונאי שנרכש בכלי התקשורת והבמה הניתנת לו בכלי התקשורת עשויים להגדיל את העניין שיש בהתבטאות שלו ברשתות החברתיות.

על כלי התקשורת ועל העיתונאי להתחשב במורכבות זו.

6. קשר עם הציבור

פעילות של עיתונאים ברשתות החברתיות מסיעת בידם ובידי כלי התקשורת לקבל היזון חוזר (פידיבק) מהציבור, ולחוש טוב יותר את הלך-רוח הציבורי.

7. סובלנות והשתקה

עורך ומנהל של כלי תקשורת יגלו סובלנות כלפי דעות ועמדות של עיתונאים ופרסומים שלהם ברשתות חברתיות, ויימנעו ככל האפשר מהערות או מהוראות שיש בהן חשש להשתקה של העיתונאים. עם זאת, כאשר בפרסום כזה יש חשש ממשי לעבירה על החוק, או כאשר עולה חשש ממשי כי פרסום כזה יסבך את כלי התקשורת באישום פלילי או בתביעה אזרחית או בפגיעה בשמו בשל גילוי גזענות, רשאי העורך להורות לעיתונאי להסיר את הפרסום או להימנע ממנו.

8. זיקה לכלי התקשורת

ככל שהעיתונאי מזוהה יותר עם כלי התקשורת, ראוי שלא יפרסם מידע ודעות העלולים לפגוע ביכולתו למלא את תפקידו או ביכולתו של כלי התקשורת למלא את תפקידו.

9. מהות החשבון ברשת החברתית

טבעם של חשבונות של עיתונאים ברשת החברתית הוא היותם בעלי אופי מעורב: מקצועי ופרטי. עם זאת, חשבון של עיתונאי ברשת החברתית עשוי להיות פרטי לחלוטין או כזה השייך באופן מוחלט לכלי התקשורת. אם הדבר אינו ברור מאופיו של החשבון, יש להתייחס אל כל חשבון של עיתונאי כחשבון בעל אופי מעורב.

10. חשבון בעל אופי מעורב

חשבון המשרת את העיתונאי בתחומים ובנושאים מגוונים - לרבות נושאים פרטיים ונושאים הקשורים בעבודתו העיתונאית. לחשבון מעין זה לא תצורף הגדרה מדויקת של שיוך החשבון. מרבית החשבונות ברשתות החברתיות הינן כאלה, ויש להתייחס לכל חשבון שאינו מתויג מפורשות אחרת כ"חשבון בעל אופי מעורב".

כשהחשבון הוא בעל אופי מעורב, יתחשב העיתונאי ברגישויות ובצרכים של כלי התקשורת עמם הוא מזוהה או אשר בהם הוא מועסק, יקפיד על תרבות דיון נאותה ויימנע מהבעת דעה או מפרסום מידע פוגעניים.

בהתבטאות בחשבון מעורב שיש לה קשר ישיר לעבודתו בכלי-התקשורת יכבד העיתונאי את כללי האתיקה וכללי העבודה הנהוגים באותו כלי תקשורת, וכלי התקשורת יספק לעיתונאי הגנה - משפטית או אחרת - אם יתעוררו טענות נגד פרסום שלו באותו חשבון.

11. חשבון פרטי

חשבון פרטי הינו חשבון שבו העיתונאי מפרסם ללא קשר לתפקידו או לעבודתו העיתונאית, ובו מצוין באופן מפורש ייעוד החשבון, במנותק מעבודתו העיתונאית של העיתונאי. בחשבון זה תהיה לעיתונאי חירות ביטוי מלאה בכפוף לכללי האתיקה ולתרבות הדיון.

כלי התקשורת לא יהיה מחויב להגן על העיתונאי ככל שיישמעו טענות לגבי פרסומים בחשבון הפרטי.

12. חשבון מקצועי

חשבון שבו מזוהה העיתונאי עם עבודתו בכלי התקשורת, ואף מצוין בו כי הוא משויך או משרת במישרין את העבודה בכלי התקשורת. חשבון זה מהווה חלק בלתי נפרד מעבודתו העיתונאית הרגילה.

בחשבון זה, יכבד העיתונאי את כללי האתיקה וכללי העבודה הנהוגים בכלי התקשורת וכלי התקשורת יספק לעיתונאי הגנה - משפטית או אחרת - אם יתעוררו טענות נגד פרסום שלו באותו חשבון.

13. הליך בירור

חרג עיתונאי מהכללים שבקוד זה, יקיים כלי התקשורת בירור עם העיתונאי, ויאפשר לו להמציא הסברים לפרסום, לחזור בו, למחוק פרסום, להבהיר, להתנצל - הכל לפי העניין.

ככל האפשר, לא יינתן פומבי לשיחה או לבירור כזה.

רק התבטאות חוזרת וחריגה בחומרתה, אחרי בירור ומתן אפשרות לתיקון, יכול ותעלה לכדי עבירת משמעת.

כלל זה בא להוסיף על זכויות העיתונאי כעובד, על פי דיני העבודה וכל הסכם, ואינו בא להחליף את דיני השימוע.

14. הגנה מטעם הארגון

ארגון העיתונאים יגן על עיתונאים שפוטר, הודחו מתפקידיהם או סבלו מפגיעה במעמדם בעקבות פרסומים ברשתות החברתיות שנעשו בהתאם למותר על-פי כללים אלה.

15. הגדרות

במסמך זה:

"רשתות חברתיות" - לרבות פייסבוק, טוויטר, אינסטגרם, וואטסאפ, טלגרם, בלוגים, אתרים פרטיים.

"עיתונאי" – כל עובד, בצורה חלקית או מלאה בהעסקה ישירה או עקיפה, בתחום התוכן בכלי תקשורת, לרבות עורכים, מנהלים, מפקים, תחקירנים, צלמים, שדרנים, קריינים, עורכים לשוניים וכיוצא באלה.

כל התייחסות בלשון זכר יש לראות כמתייחסת גם ללשון נקבה, בכל התפקידים.